

RICHTLIJNEN VAN DE JAPANSE REGERING

ontvangen en het Grote Hoofdkwartier duldde geen inmenging van ministeriële zijde. Het gevolg was dat het in de eerste maanden van de oorlog in de *Pacific* de staven van de in de *Nanjo* ingezette legers waren die bepaalden wat er met de krijgsgevangenen zou geschieden. Er deden zich grote verschillen voor: op Java liet generaal Imamoera de krijgsgevangenen aanvankelijk een zekere mate van vrijheid, in Singapore en op Malakka werden zij terstond aan het werk gezet en op Luzon werd in april '42 een groot deel van de verdedigers van het schiereiland Bataan tot een voettocht en een treinreis naar hun eerste kamp gedwongen die ca. achtduizend hunner deden bezwijken.

Eind april '42 vond onder voorzitterschap van Todjo, minister-president en minister van oorlog, een bespreking van alle afdelingshoofden van het departement van oorlog plaats die hoofdzakelijk gewijd was aan de vraag, hoe men de niet-inheemsen onder de krijgsgevangenen (er was toen al besloten, de inheemsen vrij te laten) zou behandelen. Het hoofd van het inmiddels ingestelde, onder het genoemde departement ressorterende Krijgsgevangenenbureau, luitenant-generaal Mikio Moerakami, drong er op aan dat Japan zich conform zijn toezegging aan de Conventie van Genève zou houden, maar Todjo wees dat van de hand: de Groot-Oost-Aziatische oorlog was, betoogde hij, op de bevrijding van Azië gericht, had dus een geheel eigen karakter en moest gebruikt worden om de inheemse volkeren te doordringen van Japans superioriteit – niet alleen moesten de krijgsgevangenen, manschappen en officieren, aan het werk worden gezet, maar dit diende vernederend werk te zijn dat zij ten aanschouwen van de inheemsen moesten uitvoeren.¹ Begin mei ging een daartoe strekkende instructie uit en eind juni en begin juli wees Todjo op de betekenis daarvan in besprekingen die hij hield met de officieren, belast met het toezicht op de krijgsgevangenenkampen in Japan, Korea en Formosa, respectievelijk in de veroverde gebieden van de *Nanjo*. Hun werd ook meegedeeld dat elke krijgsgevangene die insubordinatie pleegde of trachtte te ontvluchten, ter dood gebracht moest worden – daartoe was men in de *Nanjo* eigener beweging al overgegaan.

Begin augustus '42 volgde in Tokio een nieuwe conferentie, nu onder leiding van generaal Moerakami, die niet minder dan vijftig commandanten van krijgsgevangenenkampen naar Tokio had laten komen. Hij drong op een fatsoenlijke behandeling der krijgsgevangenen aan, mede terwille van Japans naam in het buitenland, en zei dat besloten was, de

¹ Zo hebben krijgsgevangenen van het Knil in Batavia de straten moeten reinigen. Overeenkomstige opdrachten zijn ook elders gegeven.